

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 71
від 16 червня 2021 року

**Про проект Закону України
“Про внесення змін до Закону України “Про Червону книгу України” (щодо
посилення охорони рідкісних і таких, що перебувають
під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу,
занесені до Червоної книги України)”
(реєстр. № 4570 від 29.01.2021)**

Комітет з питань освіти, науки та інновацій розглянув проект Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про Червону книгу України” (щодо посилення охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України)” (реєстр. № 4570, доопрацьований від 29.01.2021), поданий народними депутатами України Яценком А.В., Вацаком Г.А. та зазначає таке.

У пояснювальній записці зазначено, що метою законопроекту є посилення правових основ охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу.

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України “Про Червону книгу України” (далі – Закон), згідно з якими уточнюються, зокрема, заходи забезпечення охорони та відтворення об’єктів Червоної книги України, механізм виключення видів тваринного і рослинного світу з Червоної книги України; статус та порядок формування Національної комісії з питань Червоної книги України (передається від НАН України до відання центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища).

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України висловило низку зауважень та пропозицій, зокрема такі.

Заходи щодо забезпечення охорони цінних і рідкісних видів дерев та чагарників, рослин, грибів, тварин тощо, занесених до Червоної книги України, вже передбачені частиною п’ятою статті 70 Лісового кодексу України, а також Порядком спеціального використання лісових ресурсів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761, та Санітарними правилами в лісах України, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 № 555 і не потребують додаткового регулювання.

Непроведення рубок, зокрема санітарних, на думку Міністерства, призведе до погіршення санітарного стану лісів і, відповідно, до ймовірного негативного впливу на навколишнє природне середовище, наприклад у разі виникнення лісових пожеж. У зв'язку із цим визначено недоцільним перевантажувати базовий Закон нормами, що вже містяться у спеціальних законодавчих актах.

Також недоцільним визначено передавання Кабінету Міністрів України повноваження щодо створення Національної комісії з питань Червоної книги України, затвердження її складу, положення, оскільки вони є невластивими для Кабінету Міністрів України, а подібні повноваження мають лишатися за Національною академією наук України, яка має відповідний науковий потенціал.

Міндовкілля України вважає недоцільною пропозицію щодо заборони використання об'єктів Червоної книги України у селекційних цілях, а також визначає інші недоліки запропонованих змін.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює також зауваження до законопроекту, які частково повторюють позицію Міндовкілля України.

Серед інших зауважень слід відзначити те, що у змінах до Закону пропонується визначити, що "перебування (зростання) на певній території рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, є підставою для оголошення її об'єктом природно-заповідного фонду України" не лише загальнодержавного значення (як це передбачається у чинній редакції цієї частини), а й місцевого. Проте такий підхід не враховує того, що відповідно до ч.1 ст. 5 Закону "об'єкти Червоної книги України належать до природних ресурсів загальнодержавного значення і підлягають особливій охороні на всій території України, у межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони". Тому однією із гарантій забезпечення охорони та відтворення червонокнижних об'єктів і є оголошення їх об'єктами природно-заповідного фонду України саме загальнодержавного значення, які у порівнянні із відповідними об'єктами місцевого значення мають більш жорсткий правовий режим, що сприяє їх охороні.

Вказано на недоліки визначення окремих понять, які вводяться новими положеннями, а також на те, що проект вимагає техніко-юридичного доопрацювання, оскільки окремі запропоновані норми не відповідають вимогам законодавчої техніки.

Національна академія наук України у своєму висновку звертає увагу на те, що при Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України створено робочу групу з розробки нової редакції Закону, а прийняття законопроекту за реєстр. № 4570 (доопрацьований) від 29.01.2021 призведе до ще більш значної затримки підготовки та виходу в світ четвертого видання Червоної книги України.

НАН України категорично заперечує інформацію авторів законопроекту, що Національна комісія з питань Червоної книги України «практично припинила збиратись, погіршилось її фінансування, почали затягуватись строки підготовки занесення до Червоної книги України рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, погіршився експертний аналіз видів тваринного і рослинного світу, рекомендованих до виключення з Червоної книги України».

НАН України наголошує, що це абсолютно не відповідає дійсності, оскільки Комісія впродовж 2012-2021 років наполегливо працювала над матеріалами четвертого видання Червоної книги України та регулярно очно та онлайн проводила свої засідання. У червні 2020 року було підготовлено та направлено до Міндовкілля для затвердження повні

переліки видів рослин, грибів та тварин для включення до/виключення з Червоної книги України. Зокрема, Комісією запропоновано для включення 858 видів рослин та грибів, 692 види тварин.

Діяльність Комісії, яка чинним законодавством визначена як Національна, має, на думку НАН України, базуватися на фаховості її членів. Більшість співробітників громадських організацій не мають навіть біологічної освіти, тоді як до нинішнього складу Комісії входять провідні доктори та кандидати біологічних наук, представники Міндовкілля та інших відповідних відомств.

Водночас, запропоновані норми законопроекту можуть заблокувати роботу Національної комісії з питань Червоної книги України та створити підстави для зловживань і корупційних ризиків, адже складеться ситуація, коли Міндовкілля України формує Комісію, затверджує список видів та в подальшому надає дозволи на спеціальне використання тваринного та рослинного світу.

Щодо законопроекту в цілому, пояснювальної записки та порівняльної таблиці до нього, НАН України вважає, що вони потребують суттєвого доопрацювання, усунення недостовірної та викривленої інформації, а також виправлення численних помилок і неточностей.

Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, який визначений головним з розгляду цього законопроекту, звернув увагу на недоліки та суттєві вади законопроекту і рекомендував Верховній Раді України повернути його суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

На засіданні підкомітету з питань науки та інновацій Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 09.06.2021 розглянуто законопроект реєстр. № 4570, доопрацьований від 29.01.2021, і прийнято рішення пропонувати Комітету рекомендувати Верховній Раді України за наслідками його розгляду повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

З урахуванням проведеного обговорення **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій вирішив:**

1. Відповідно до статті 114 Регламенту Верховної Ради України рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про Червону книгу України" (щодо посилення охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України)" (реєстр. № 4570, доопрацьований від 29.01.2021), поданий народними депутатами України Яценком А.В., Вацаком Г.А., за результатами розгляду в першому читанні повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Направити це Рішення Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, визначеного головним з підготовки даного законопроекту.

3. Контроль за виконанням цього Рішення Комітету покласти на Голову Комітету С.В. Бабака.

Голова Комітету

Сергій Бабак